

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

26 Hydref 2022

Annwyl Brif Weithredwr

Cyhoeddi Adroddiad Sicrwydd 2021-2022 – ‘Y Gymraeg fel ffordd o weithio’

Ysgrifennaf atoch yn cyflwyno adroddiad sicrwydd diweddaraf y Comisiynydd ar gyfer 2021-22 – Y Gymraeg fel ffordd o weithio.

Mae'r adroddiad sicrwydd yn rhoi barn y Comisiynydd ar y ffordd y mae sefydliadau'n gweithredu eu dyletswyddau iaith ac yn rhoi sylw i brofiadau defnyddwyr y gwasanaethau Cymraeg. Pwrpas yr adroddiad ydy rhoi cyfle i chi fel arweinwyr sefydliadau i ystyried sut mae eich corff chi yn perfformio yn erbyn y tueddiadau cyffredinol, ac i ystyried eich blaenoriaethau o ran parhau i wella a gweld cynnydd yn eich perfformiad. Mae'n gyfle i ddeall mwy am be sydd yn gweithio yn dda, i feddwl am adborth defnyddwyr y Gymraeg am eu profiadau wrth geisio derbyn gwasanaethau Cymraeg ac i herio eich hunain ar lefydd ble mae perfformiad yn wael.

Mae'r adroddiad yn canfod ar y cyfan, fod perfformiad cyrff yn eithaf sefydlog wrth gymharu arolygon a phrofiadau pobol dros gyfnod y pandemig. Fodd bynnag, mae risg fod y cynnydd a welwyd mewn cydymffurfiaeth cyn cyfnod y pandemig wedi arafu a bod tuedd o wanhau mewn rhai manau.

Y prif bryder amlygodd flwyddyn diwethaf yw'r diffyg sylweddol sydd wrth gydymffurfio â dyletswyddau sy'n ymwneud â hysbysebu swyddi a dilyn prosesau recriwtio am staff newydd. Gosododd y Comisiynydd her i sefydliadau yn ôl yn 2019 yn ei adroddiad sicrwydd iddynt fod yn gwella eu perfformiad yn y maes hwn. Siomedig iawn felly yw gweld nad oes cynnydd ddigonol wedi bod dros y blynyddoedd diwethaf.

Comisiynydd y Gymraeg

Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd CF10 1AT

0345 6033 221

post@comisiynyddygyymraeg.cymru

Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg

comisiynyddygyymraeg.cymru

Welsh Language Commissioner

Market Chambers
5-7 St Mary Street
Cardiff CF10 1AT

0345 6033 221

post@welshlanguagecommissioner.wales

Correspondence welcomed in Welsh and English

welshlanguagecommissioner.wales

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Mae angen chwyldro yn ymagwedd nifer o gyrff cyhoeddus tuag at ddenu gweithlu sy'n medru'r Gymraeg er mwyn gwella eu gallu i ymateb i hawliau'r cyhoedd o dan y safonau. Mae yna gyswllt clir rhwng cael gweithlu ddwyieithog a gallu cyrff i gynnig gwasanaethau atebol da. Rhaid i gyrff wella eu gallu i asesu anghenion ieithyddol swyddi gwag er mwyn gwella eu gallu i ddarparu yn Gymraeg ac felly defnydd o'r Gymraeg.

Mae'r adroddiad hefyd yn parhau i dynnu eich sylw at yr angen i wella trefniadau wrth gydymffurfio â'r safonau llunio polisi. Mae dyfarniad diweddar Tribiwnlys y Gymraeg yn y maes hwn yn cael ei amlygu ac rwyf yn eich annog i roi sylw dyladwy i'ch trefniadau cydymffurfio â'r safonau llunio polisi gan eu bod yn allweddol i yrru newid wirioneddol o ran defnydd o'r Gymraeg.

Rwyf yn nodi yn yr adroddiad ein bod yn byw mewn oes o ansefydlogrwydd o ganlyniad i bandemig Covid-19, yr argyfwng costau byw, ac ansicrwydd o safbwynt ieithyddol wrth i ni aros am ganlyniadau'r Cyfrifiad. Rwyf am eich atgoffa fod y safonau yno i ddangos parch tuag at ddewis iaith ac i alluogi siaradwyr ym mhob man i allu byw eu bywydau yn y Gymraeg.

Mae gan eich sefydliad chi, fel bob sefydliad cyhoeddus Cymru rôl flaenllaw i'w chwarae wrth sicrhau fod y Gymraeg yn ffynnu a drwy ymrwymiad llawn i weithredu'r safonau mae modd i chi dylanwadu yn sylweddol ar greu Cymru ble mae modd defnyddio'r Gymraeg bob dydd.

Mae croeso i chi gysylltu â ni trwy eich swyddog cyswllt os hoffech drafod cynnwys yr adroddiad sicrwydd.

Yn gywir,

Gwenith Price

Dirprwy Gomisiynydd y Gymraeg

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

26 October 2022

Dear Chief Executive,

Publishing the 2021-2022 Assurance Report - 'Welsh as a way of working'

I write to present to you the Commissioner's latest assurance report – 'Welsh as a way of working'.

The assurance report outlines the opinion of the Commissioner on the way organisations deliver their language duties and reflects on the experiences of users of Welsh language services. The purpose of the report is to give you as the leaders of organisations the opportunity to consider how your organisation performs against general trends and to consider your priorities in terms of improvement and seeing progress in performance. It is an opportunity to understand more about what works well, to consider the feedback from Welsh language users regards their experiences when trying to receive Welsh language services and to challenge yourselves in areas where performance is poor.

The report finds in general terms, that the performance of organisations is relatively stable when compared to monitoring and experiences of people over the pandemic period. However, there is a risk that the progress witnesses with compliance noted before the pandemic period has slowed and that there is a tendency to decline in some areas.

The main concern highlighted last year is the considerable failure found when complying with duties that relate to the advertising of staff and following recruitment processes for new staff. The Commissioner challenged organisations in 2019 in that assurance report to improve performance in this area. It is disappointing therefore to note that there is no real progress made of the intervening years.

A drastic change is needed in the attitude of many public sector bodies towards attracting a workforce with Welsh language skills so that they can improve their ability to respond to the rights created for the public by the standards. There is a clear link between having a bilingual workforce and the ability of organisations to provide good responsive services. Organisations must improve their ability to assess the language needs of empty staff roles to improve their ability to deliver in Welsh and therefore increase the use of the language.

Comisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd CF10 1AT

0345 6033 221
post@comisiynyddygyymraeg.cymru
Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg

comisiynyddygyymraeg.cymru

Welsh Language Commissioner
Market Chambers
5-7 St Mary Street
Cardiff CF10 1AT

0345 6033 221
post@welshlanguagecommissioner.wales
Correspondence welcomed in Welsh and English

welshlanguagecommissioner.wales

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

The report also continues to draw your attention towards the need to improve arrangements to comply with the policy making standards. The recent decision made by the Welsh Language Tribunal in this context is highlighted and I would encourage you to give due attention to your arrangements for complying with the policy making standards as they are crucial for driving real change in terms of use of the Welsh language.

I note in the report that we are living through uncertain time as a result of the Covid-19 pandemic, the cost-of-living crisis and the uncertainty from a language perspective as we wait for the results of the Census. I wish to remind you that the standards are there to show respect towards the language choice of the public and to allow for Welsh speakers everywhere to be able to live their lives in Welsh.

Your organisation, like all of the public sector bodies in Wales, has a leading role to play to ensure that the Welsh language thrives and by committing fully to delivering the standards you are able to influence significantly in creating a Wales where it is possible to use the Welsh Language daily.

You are welcome to contact us through your main contact should you wish to the assurance report.

Yours sincerely,

Gwenith Price

Deputy Welsh Language Commissioner